

О. О. Акімов¹,
к. н. держ. упр., доцент, заслужений економіст України, начальник відділу
правового забезпечення, Національна служба посередництва і примирення

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.104

РОБАСТНІСТЬ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: СИСТЕМОГЕНЕЗНИЙ КОНТЕКСТ

О. Akimov,
PhD in Public Administration, Associate professor, Honored Economist of Ukraine,
Head of the legal department, National Mediation and Conciliation Service

THE ROBUSTNESS OF THE SYSTEM OF PROFESSIONAL ACTIVITY OF PUBLIC EMPLOYEES:
SYSTEMOGENESIAL CONTEXT

У статті розкрито поняття робастності системи професійної діяльності державних службовців як однієї з її властивостей. Визначено сутність робастності системи професійної діяльності державних службовців в умовах системогенезу.

Для з'ясування специфіки, сутності та розвитку системи професійної діяльності державних службовців проаналізовано її властивості, розкрито додаткові можливості функціонування, виявлено слабкі місця для розробки способів та шляхів ефективного розвитку. Розкрито сутність феномену робастності до системи професійної діяльності державних службовців у контексті формування концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців.

Важливою ознакою робастності системогенезу професійної діяльності державних службовців є властивість системи продукувати те, що їй необхідне. Цим і пояснюється концепт системогенезу складних систем, до яких відносимо і систему професійної діяльності державних службовців. Тобто система, яка може діяти як самостійно, так і управлятися ззовні, має можливість при певних умовах функціонувати самостійно та створювати відповідні продукти. Крім того, виявлено ознаки робастності психологічної системи діяльності державних службовців як однієї з складових системи професійної діяльності державних службовців.

The article reveals the concept of robustness of the system of professional activity of civil servants as one of its properties. The essence of the robustness of the system of professional activity of civil servants in the conditions of system genesis is determined.

To clarify the specifics, nature and development of the system of professional activity of civil servants, its properties were analyzed, additional possibilities of functioning were revealed, and weak points were identified for developing ways and means of effective development. The essence of the phenomenon of robustness to the system of professional activity of civil servants in the context of forming the concept of system genesis of professional activity of civil servants is revealed.

An important sign of the robustness of the system genesis of the professional activities of civil servants is the property of the system to produce what it needs. This explains the concept of systemogenesis of complex systems, to which we also refer the system of professional activity of public servants. That is, a system that can act both independently and controlled from the outside can have the ability, under certain conditions, to function independently and create corresponding products. In addition, signs of the robustness of the psychological system of activity of civil servants as one of the components of the system of professional activity of civil servants were revealed.

It is concluded that the concept of robustness in the context of the analysis of the professional activities of civil servants is applied to the system of professional activities of civil servants. It is defined

¹ ORCID ID:0000-0002-9557-2276

in a broad sense that the robustness of the system of professional activity of civil servants is a property of the system to maintain effectiveness and stability margin when changing the parameters of its functioning. In particular, structural and non-structural uncertainties are identified that determine the change in the quantity and quality of system elements. System genesis is a process of self-organization in the narrow sense, therefore, robust system genesis is the ability of the processes of self-organization of the system to preserve this property, its effectiveness if the self-organization of its individual elements or subsystems fails. That is, if the action of self-organization of one of the components of the system of professional activity of public servants fails, the system retains the ability to self-organize and maintain its effectiveness.

Ключові слова: державна служба, державний службовець, професіоналізація державних службовців, розвиток державної служби, професійна компетентність, професійна діяльність, професійна діяльність державних службовців, системогенез, робастність.

Key words: civil service, civil servant, professionalization of civil servants, development of civil service, professional competence, professional activity, professional activities of civil servants, systemogenesis, robustness.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Оскільки предметом концепту системогенезу виступає система професійної діяльності державних службовців, то взаємодія у ній відбуватиметься між її елементами, а саме: процесами, станами, передумовами до їх виникнення, механізмами, методами, ресурсами та способами забезпечення професійної діяльності державних службовців; а також між самими структурними елементами (підсистемами, окремими складовими елементами). Для з'ясування специфіки, сутності та розвитку системи професійної діяльності державних службовців доцільно проаналізувати її властивості, розкрити додаткові можливості функціонування, виявити слабкі місця для розробки способів та шляхів ефективного розвитку. Окреме дослідження феномену робастності як однієї з характеристик у прямому відношенні до об'єкта нашого дослідження не була виявлено та вивчено. Проблематика дослідження даної властивості спрямована на виявлення впливу на систему професійної діяльності державних службовців таких чинників як: правові чинники; функціональні чинники; організаційні чинники; інституційні чинники; компетентнісні чинники; мотиваційні чинники; психологічні чинники та інші.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання розвитку професійної діяльності державних, її різноманітним аспектам і контекстам присвячені роботи багатьох дослідників, зокрема В. Авер'янова, Н. Артеменко, В. Бакуменка, С. Газарян, Н. Гончарук, І. Грицяка, Н. Драгомірецької, С. Дубенко, В. Завірюхи, С. Загороднюка, Н. Іванцева, В. Корнещука, С. Крисюка, Н. Липовської, В. Лугового, Т. Лукіної, Ю. Молчанової, О. Оболенського, Т. Пахомової, Ж. Половнікова, Н. Протасової, А. Рачинського, С. Серьогіна, С. Хаджирадевої, В. Хапілової, І. Шпекторенка, Б. Щербатюк, С. Яворського та інших.

Розкриття поняття робастності здійснено як щодо загалом систем так і щодо використання конкретних ро-

бастних способів щодо вивчення наукових проблем у сферах управління, економіки, у низці технічних та математичних підходах. Зокрема в економіці застосовано поняття робастне проектування у контексті проектного забезпечення стійкості продукції до впливу зовнішніх чинників. Таким чином застосовано підхід, за яким співвідносять якість та надійність продукції, що виготовляється. Такий підхід запропонував Джеймс Мак Лінн у рамках переліку аспектів створення продукції у зв'язку "якість-надійність". Строкович Г.В. розглядала робастність у системах управління якістю роботи підприємств, у тому числі щодо взаємозв'язків категорій якості, надійності та ефективності [1]. Розроблено нові методи аналізу робастної стійкості та оптимізації дискретних систем керування із зворотним зв'язком та запропоновано розв'язання задачі робастної стабілізації та оцінки квадратичного критерію якості лінійних дискретних систем з матричними невизначеностями [2]. Застосовано робастний метод визначення оптимального рівня підготовки на диспетчерському тренажері у авіації [3]. Представлено розробку адекватних підходів до системного аналізу геопросторових робастних рішень для довготермінового погодженого управління взаємозв'язаними системами землекористування. Розглянуто нову стохастичну Глобальну Модель Управління Біосферою, яка дозволяє проаналізувати безпечно постачання продуктами харчування, енергією, водою з урахуванням взаємозалежності країн та можливості глобальної диверсифікації системних ризиків [4].

НЕ ВИРІШЕНІ РАНІШЕ ЧАСТИНИ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Загальною проблемою є розробка науково-методичної та організаційно-правової бази для ефективного функціонування системи професійної діяльності державних службовців. Невирішені раніше частинами зазначеної проблеми є вивчення характеристик системи професійної діяльності державних службовців та визначення напрямів ефективного функціонування системи. Зокрема потребує наукової розробки поняття робастності системи професійної діяльності державних службовців як одна з її характеристик.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета роботи — розкрити сутність феномену робастності до системи професійної діяльності державних службовців у контексті формування концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців.

Об'єктом цього дослідження є професійна діяльність державних службовців. Предметом наукового дослідження є робастність системи професійної діяльності державних службовців.

Для цього поставлені такі завдання:

- розкрити сутність робастності до системогенезу професійної діяльності державних службовців;
- виявити ознаки робастності системи професійної діяльності державних службовців та вказати на можливість застосування даної властивості у розвитку концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Зазвичай робастність розуміють як здатність системи зберігати часткову працездатність чи/та ефективність при зміні її окремих елементів чи підсистем. Робастність як характеристику застосовують не тільки до елементів системи, але і до процесів, методик, технологій. Так, Щипанов В.В. визначає робастність як стан, в якому характеристики технологій, процесів не чутливі до впливів дестабілізуючих факторів [5, с. 7]. У фармації робастність знайшла своє застосування у роботі аналітичних методик. Зокрема зазначено, що робастність це здатність аналітичної методики не зазнавати впливу малих заданих (контрольованих) аналітиком змін в умовах виконання методики. Зокрема вивчають стійкість у часі аналітичних розчинів, час екстракції тощо. Зазвичай виявлено такі впливи, що діють на результати: різниця в досвіді аналітиків; умови навколишнього середовища (температура, вологість); реактиви (різні постачальники) [6].

Застосування концепту системогенезу визначає, що діяльність системи, її компонентів для досягнення мети, дії із застосування певних засобів є не що інше, як взаємодія функцій системи та її складових елементів [14; 15]. Система професійної професійної діяльності державних службовців є складною системою, з притаманними ознаками для таких систем, а саме:

- відкритість системи;
- здатність до самоорганізації;
- ієрхічність та поліструктурність субрівнів організації системогенезу об'єкт-систем;
- відтворюваність системи за умов запуску ієрархічної системогенезу.

Для розгляду питання обсягу системи професійної діяльності державних службовців та формування концепту системогенезу виникає необхідність виокремити підсистеми професійної діяльності державних службовців. Основні з них, які беремо за складові системи у нашому дослідженні:

- організаційно-правова система діяльності державних службовців;

- функціонально-компетенційна система діяльності державних службовців;
- інституційна система діяльності державних службовців;
- психологічна система діяльності державних службовців [13].

Отже, процеси системогенезу розвиваються як у кожній окремій підсистемі-об'єкті, так і загалом у системі професійної діяльності державних службовців. Оскільки робастність стосується структурних елементів системи професійної діяльності державних службовців, доцільним видається розглядати такі види змін у системі як структурні і неструктурні.

Неструктурні зміни у системі професійної діяльності державних службовців характеризуються питаннями обсягу, змісту та якості наповнення складових елементів системи. До прикладу, якість складових елементів (оцінка професійної діяльності державних службовців, рівень компетентності державних службовців, обсяг функціонального навантаження за посадою тощо). Неструктурні зміни найбільш проявляються у функціонально-компетентнісному, психологічному, мотиваційному аспектах. Структурні зміни у системі професійної діяльності державних службовців відбуваються зазвичай в інституційному та компетенційному аспектах [16; 17]. Загалом професійна діяльність державних службовців формується з позиції функціонування інституційних форм таких як державної інституції, посади, так із позиції функціональних, організаційних та компетентнісних аспектів, які науковці пропонують розглядати комплексно [7].

Отже, у широкому розумінні вважаємо, що робастність системи професійної діяльності державних службовців — це властивість системи зберігати дієвість та запас стійкості при зміні параметрів її функціонування.

Спробуємо на прикладі психологічної системи діяльності державних службовців як однієї з складових системи професійної діяльності державних службовців виявити ознаки робастності. Психологічна складова у професійній діяльності державних службовців формується з різноманітних компонентів і постійно знаходиться у своєму розвитку під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників впливу. Виокремимо її основні компоненти, якот: мотиваційна, орієнтаційна, пізнавально-операційна.

Разом з цим, враховуючи специфіку функціонування загалом системи державної служби — її ієрархічний характер, законодавчо визначені стандарти, процедури й вимоги до роботи її елементів — державних службовців, слід критично проаналізувати напрацювання в інших сферах діяльності.

Так, мотиваційний компонент у трактуванні О. Глушко охоплює установки, інтереси і прагнення, які тісно кореспондують з педагогічною діяльністю. Він ґрунтується на професійно-педагогічній спрямованості, яка розглядається як особисте прагнення людини застосувати свої знання в обраній професійній сфері. В ній виражається позитивне ставлення до професії, схильність, інтерес і бажання професійно вдосконалюватися. Також педагогічна спрямованість визначає стійкість, глибину й широту професійних інтересів і педагогічних ідеалів. У свою чергу, рівень сформованості професійного інте-

ресу впливає на характер самовдосконалення й роботу майбутнього фахівця над собою в контексті реалізації власного професійно-особистісного потенціалу [8].

Орієнтаційний компонент включає ціннісно-професійні орієнтири, які ґрунтуються на професійній етиці, професійно-педагогічних ідеалах, поглядах, принципах, переконаннях і готовності діяти відповідно до них. В інтерпретації О. Глушко головним елементом орієнтаційного компонента визначаються ціннісні орієнтації особистості, професійно-педагогічний світогляд та рівень його глибини. До його базових елементів віднесено загальнені професійні знання, погляди, переконання, принципи і готовність діяти в практичних ситуаціях відповідно до зазначених позицій. Особливо відокремлюються професійно-педагогічні переконання як важлива змістовна сторона психологічної готовності до професійної діяльності. Це зумовлено тим, що вони забезпечують послідовність професійних дій, цілеспрямованість педагогічної роботи і спілкування. У зміст готовності до професійної педагогічної діяльності включено професійну освіченість. Разом з цим, акцентується увага на тому, що не лише остання визначає успішність діяльності фахівця. Важлива роль відводиться професійній етиці, що ґрунтується на моральних нормах, оцінці й самооцінці, контролі й самоконтролі, повазі до норм і вимог суспільного життя, а також умінні прищеплювати загальнолюдські норми колегам та особам, які навчаються.

Пізнавально-операційний аспект психологічної готовності включає увагу, уявлення, сприйняття, пам'ять, педагогічне мислення й здібності, знання, дії, операції і заходи. Зазначені феномени розглядаються як обов'язкові складові й запорука успішної професійної діяльності. Підкреслюється і розкривається специфіка уваги фахівця, яка полягає в її можливості переключатися, розподілятися, переміщуватися по об'єктах, залишаючись при цьому стійкою, сконцентрованою та спрямованою на дії. Важливими серед інших визначаються такі елементи пізнавально-операційного компонента готовності, як педагогічне мислення, яке проявляється в умінні виявляти педагогічні ситуації, явища, факти, розпізнавати, моделювати їх та прогнозувати вірогідні наслідки; педагогічні здібності, що охоплюють педагогічну спостережливість, педагогічне передбачення й уявлення. Наступним важливим елементом є професійні вміння і навички, пов'язані з володінням мовою тіла, правильним використанням вербальних та невербальних засобів.

Також зауважується, що цілеспрямоване формування професійної уваги, пам'яті та уявлення слугує важливим фактором підвищення психологічної готовності для роботи в системах "людина-людина". Тому в методичному плані О. Глушко ставить завдання щодо організації фахової підготовки майбутніх педагогів таким чином, щоб якомога краще показати зв'язок навчального матеріалу з майбутньою професією. За умови зорієнтованості знань і спеціальних умінь на майбутню професійну діяльність вони стають дієвими інструментами. Окрім цього забезпечується єдність теоретичної і практичної підготовки і формування необхідного рівня професійної готовності до діяльності.

Отже, вивчення проявів робастності на формування та розвиток концепту системогенезу професійної

діяльності державних службовців доцільно розмежувати на два блоки:

- робастність професійної самоорганізація державних службовців;
- робастність самоорганізації системи професійної діяльності державних службовців (системогенезний аспект).

У першому варіанті складовою самоорганізації державного службовця є професійна компетентність. Розглядаючи процес навчання відповідно до професійної самоорганізації, ми можемо говорити про властивий кожному індивіду спосіб засвоєння знань, спосіб присвоєння вмінь та спосіб відтворення навичок, сприйнятих у процесі навчання. Йдеться про самоорганізовану, індивідуальноспрямовану, самодіяльну активність індивіда. Таким чином, у процесі післядипломної освіти управлінець оволодіває та вдосконалює професійні компетентності, набуває комунікативної культури тощо. Проте сам індивід протистоїть світові як самостійний індивідуальний світ "Я", тому самоорганізація постає як умова, процес і результат його особистісного розвитку [9].

Системи професійного навчання державних службовців входить до складу системи професійної діяльності державних службовців у складі функціонально-компетенційної системи діяльності державних службовців. Виникнення потреби в підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації державного службовця викликає тоді, "коли їм необхідна допомога для здійснення певних змін у роботі в межах графіка й відповідно до необхідних стандартів центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування" [10, с. 17]. Адже перед кожним рівнем державно-управлінської ієрархії ставляться певні завдання, на основі яких формуються вимоги до професійно-особистісних якостей державного службовця. Тому реалізація потреби в підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації пов'язана з підвищенням ефективності й компетентності державних управлінців шляхом розвитку здібностей визначати проблему, розробляти й ухвалювати компромісні рішення, досягати загальної згоди, проводити консультації й переговори. Специфіка розвиваючого процесу у форматі підвищення кваліфікації визначається: необхідністю формування програм та курсів відповідно до кола проблем, які вирішуватиме державний службовець; певними термінами, відведеними для отримання знань й практичного відпрацювання відповідних умінь та навичок. Окрім зазначеного, важливим є психологічний супровід розвитку особистості державного службовця в системі професійної освіти. Він проявляється у зміні соціальної реальності через виникнення нових соціальних ролей, нових видів діяльності і групових норм, а також шляхом появи великої кількості невизначених соціальних ситуацій, внаслідок яких особа часто взагалі не має визначених приписів щодо мети й результатів своєї діяльності [11, с. 107]. Ефективність розвиваючого процесу значною мірою залежить від його спрямування. При цьому слід враховувати зміну навчальної парадигми: від інформативної до розвивальної [12, с. 51].

Важливою ознакою робастності системогенезу професійної діяльності державних службовців є властивість

системи продукувати те, що їй необхідне. Цим і пояснюється концепт системогенезу складних систем, до яких відносимо і систему професійної діяльності державних службовців. Тобто система, яка може діяти як самостійно, так і управлятися ззовні, має можливість при певних умовах функціонувати самостійно та створювати відповідні продукти.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

На підставі здійсненого дослідження відповідно до поставлених мети та завдань можна зробити такі висновки:

1. Поняття робастності у контексті аналізу професійної діяльності державних службовців застосовано до системи професійної діяльності державних службовців. Визначено у широкому розумінні, що робастність системи професійної діяльності державних службовців це властивість системи зберігати дієвість та запас стійкості при зміні параметрів її функціонування. Зокрема визначено структурні та неструктурні невизначеності, що визначають зміну кількості та якості елементів системи. Системогенез — це процес самоорганізації у вузькому розумінні, отже робастність системогенезу — здатність процесів самоорганізації системи зберігати цю властивість, її дієвість при відмові самоорганізації її окремих елементів чи підсистем. Тобто при відмові дії самоорганізації однієї із складових системи професійної діяльності державних службовців, системи зберігатиме можливість самоорганізуватися та зберігати ефективність.

2. Розкриття робастності як однієї з характеристик системи професійної діяльності державних службовців дав змогу зробити висновок щодо можливості застосування цього поняття загалом до процесу системогенезу професійної діяльності державних службовців. У роботі розмежовано та вказано на відмінності двох характеристик робастності:

— робастність системи професійної діяльності державних службовців;

— робастність системогенезу професійної діяльності державних службовців.

Робастність системи професійної діяльності державних службовців вказує на властивість системи професійної діяльності державних службовців при втраті/зміні/невизначеності одного з елементів системи продовжувати своє функціонування. Тобто відсутність, зміна чи невизначеність одного із процесів, передумов до їх виникнення, механізмів, методів, ресурсів чи способів забезпечення професійної діяльності державних службовців не припиняє функціонування усієї системи професійної діяльності державних службовців. Прояви робастності найбільше впливають на систему у станах появи великої кількості невизначених соціальних ситуацій, зміни навчальних програм та їх мети, та й загалом соціально-політичної та професійної реальності.

У контексті аналізу самоорганізації системи професійної діяльності державних службовців основою самоорганізації виступатимуть такі її особливості: самозародження організації, виникнення із деякої су-

купності цілісних об'єктів окресленого рівня нової цілісної системи зі своїми специфічними закономірностями; процеси, завдяки яким система підтримує певний рівень організації при зміні зовнішніх і внутрішніх умов її функціонування; тип процесів, пов'язаний з удосконаленням та саморозвитком таких систем, що здатні накопичувати та використовувати минулий досвід.

Література:

1. Якість функціонування підприємства: внутрішні та зовнішні аспекти [Текст]: монографія / Г.В. Строкович; Нар. укр. акад. — Х.: Вид-во НУА, 2010. — 212 с.

2. Алілуйко А.М. Робастна стійкість і оцінка функціонала якості лінійних дискретних систем з матричними невизначеностями / А.М. Алілуйко, В.О. Єрьоменко // Вісник ТНТУ. — Т.: ТНТУ, 2017. — Том 85. — № 1. — С. 126—137 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/21505>

3. Лазоренко В., Харченко В. Робастний метод визначення оптимального рівня підготовки на диспетчерському тренажері [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/visnik/article/view/12287>.

4. Системный анализ робастных стратегических решений для планирования безопасного снабжения продовольствием, энергией, водой на основе стохастической модели ГЛОБИОМ / Т.Ю. Ермольева, Ю.М. Ермольев, П. Хавлик, А. Монье, Д. Леклер, Ф. Кракнер, Н. Хабаров, М. Оберштайнер // Кибернетика и системный анализ. — 2015. — Т. 51, № 1. — С. 144—154. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/124766>

5. Щипанов В.В., Чернова Ю.К., Крылова С.А. Математическое моделирование образовательных процессов [Text]: монография / В.В. Щипанов, Ю.К. Чернова, С.А. Крылова. — Тольятти: ТГУ, 2005.

6. Гризодуб А.И., Леонтьев Д.А., Доценко Т.Н., Денисенко Н.В. Критерии для параметров линейной зависимости при проведении валидации аналитических методик по ГФУ // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки і практики: Зб. наук. ст. — Запоріжжя, 2003. — Вип. X; ДФУ. — Х., 2004; — С. 30—32.

7. Карпа М.І. Статус державного службовця: функціональний, організаційний та компетентнісний аспекти // Державне будівництво: зб.н аук.пр. ДРІДУ НАДУ. — № 1/2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2017-1/doc/3/03.pdf>

8. Глушко О.О. Розвиток у студентів психологічної готовності до професійної діяльності [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/Розвиток_у_студентів_психологічної_готовності_до_професійної_діяльності

9. Новаченко Т. В. Самоорганізація діяльності державного службовця: вітчизняний та європейський досвід: навч.-метод. матеріали / Т.В. Новаченко; уклад. Н.В. Ясько. — К.: НАДУ, 2013. — 96 с. — С.33—34.

10. Теоретико-методологічне обґрунтування і методика вивчення потреби в навчанні державно-управлінських кадрів з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України: монографія / В.Г. Понеділко, О.М. Хме-

левська, Ю.О. Молчанова: За заг. ред. В.І. Лугового, В.Г. Понеділко. — К.: Вид-во НАДУ, 2005. — 84 с.

11. Біла книга національної освіти України / Т.Ф. Алексеєнко, В.М. Аніщенко, Г.О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В.Г. Кременя; НАПН України. вид. 3-е. — К.: Київськ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. — 342 с.

12. Протасова Н.Г. Теоретичні основи навчання державних службовців у системі підготовки та підвищення кваліфікації: навч.-метод. посіб. / Н.Г. Протасова — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 160 с.

13. Акімов О.О. Психологічні аспекти проявів корупції в державному управлінні / О.О. Акімов // Державне управління: теорія та практика. — 2014. — № 1. — С. 181—188.

14. Акімов О. О. Концепт системогенезу професійної діяльності державних службовців // Інвестиції: практика та досвід. — 2018. — № 23. — С. 133—138.

15. Акімов О. О. Функціональні чинники системогенезу професійної діяльності державних службовців. Інвестиції: практика та досвід. — 2018. — № 24. — С. 68—74.

16. Кринична І.П. Компетентний підхід до професійної діяльності публічних службовців в умовах євроінтеграції / І.П. Кринична, О.О. Акімов // Публічна служба: системна парадигма: кол. моногр. / К.О. Ващенко, С.М. Серьогін, Є.І. Бородін, Н.А. Липовська, Н.Г. Сорочкіна [та ін.]; за заг. ред. С.М. Серьогіна. — Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. — С. 132—143.

17. Клименко І.В. Сучасні моделі компетенцій державних службовців: монографія / І.В. Клименко, О.О. Акімов, Е.А. Афонін. — Київ: Центр учбової літератури, 2016. — 176 с.

References:

1. Stokovych, H. V. (2010), *Iakist' funkcionuvannia pidpriemstva: vnutrishni ta zovnishni aspekty* [The quality of enterprise's functioning: internal and external factors], *Nar. Ukr. Acad., Kharkiv, Ukraine.*

2. Alilujko, A. M. and Yeriomenko, V. O. (2017), "Robust stability and evaluation of the quality functional of linear discrete systems with matrix uncertainty", *Visnyk TNTU* [online], vol. 1(85), pp. 126—137, available at: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/21505> (Accessed 11 Feb 2019).

3. Lazorenko, V. and Kharchenko, V. (2018), "Robust method to define an optimim level of an air traffic controller simulator training", *Proceedings of the National Aviation University* [Online], available at: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/visnik/article/view/12287> (Accessed 11 Feb 2019).

4. Yermolieva, T. Yu. Yermoliev, Yu. M. Kavlik, P. Monie A. Lekler, D. Kraskner, F. Khabarov, M. and Obersteiner, M. (2015), "System analysis of robust strategic decisions to plan safe supply of foodstuff, energy, water based on the stochastic model GLOBIOM", *Kibernetika i sistemnyj analis* [Online], vol. 1 (51), pp. 144—154, available at: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/handle/123456789/124766> (Accessed 11 Feb 2019).

5. Shchipanov, V. V. Chernova, Yu. K. and Krylova S. A. (2005), *Matematicheskoye modelirovaniye obrazovatelnykh protsessov* [Effective modeling of educational processes], TGU, Toliatti, Russia.

6. Hrysodub, A. I. Leontiev, D. A. Dotsenko, T. N. and Denysenko, N. V. (2004), "Criteria for linear dependence parameters during the validation of analytical methods for HFCs", *Aktualni pytannia farmatsevtichnoyi i medychnoyi nauky ta praktyky*, vol. X, pp. 30—32.

7. Karpa, M. I. (2017), "Status of civil servant: functional, organizational and competence-based aspects", *Derzhavne budivnytstvo: zb. nauk. pr. DPIDU NADU* [Online], vol. 1, pp. 1-20, available at <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2017-1/doc/3/03.pdf> (Accessed 11 Feb 2019).

8. Hlushko, O. O. (2019), "Development of students' psychological readiness for professional activity" [Online], available at: http://www.psyh.kiev.ua/Розвиток_у_студентів_психологічної_готовності_до_професійної_діяльності (Accessed 11 Feb 2019).

9. Novachenko, T. V. (2013), *Samoorganizatsiya diyalnosti derzhavnoho sluzhbovtzia: vitchyssnianyj ta yevropejskyj dosvid: navch.-metod. materialy* [Self-organization of the civil servants activity: domestic and European experience: teaching and methodical materials], NADU, Kyiv, Ukraine, pp. 33—34.

10. Ponedilko, V. H. Khmelevska, O. M. and Molchanova, Yu. O. (2005), *Teoretyko-metodolohichne obgruntuvannya i metodyka vyvchennya potreby v navchanni derzhavno-upravlynskykh kadriv z pytan' yevropejsoyi ta yevroatlantychnoyi integratsiyi Ukrainy* [Theoretical and methodological substantiation and methods of studying the demands for learning of civil servants concerning the European and Euro-Atlantic integration of Ukraine], *Vyd-vo NADU, Kyiv, Ukraine.*

11. Alekseyenko, T. F. Anishchenko, V. M. and Ball, H. O. (2001), *Bila knyga natsionalnoi osvity Ukrainy* [White book of national education of Ukraine], 3d ed., *Kyivskyi universytet im Borysa Grinchenka, Kyiv, Ukraine.*

12. Protasova, N. H. (2000), *Teoretychni osnovy navchannya derzhavnykh sluzhbovtziv u systemi pidgotovky ta pidvyshchennya kvalifikatsiyi: navch.-metod. posibnyk* [Theoretical basis of training civil servants in the system of training and advanced training: techning and methodical manual], *Vyd-vo UADU, Kyiv, Ukraine.*

13. Akimov, O.O. (2014), "Psychological aspects of corruption in public administration", *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, [Online], vol. 1, pp. 181—188, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2014_1_23 (Accessed 19 Nov 2018).

14. Akimov, O. (2018), "The concept of the system genesis of the professional activities of public servants", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 23, pp. 133—138.

15. Akimov, O. (2018), "Functional factors of the system genesis of the professional activities of civil servants", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 24, pp. 68—74.

16. Krynychna, I. P. and Akimov, O. O. (2017), "Competence-based approach to professional activity of public servants under the condition of European integration", *Publichna sluzhba: sistemna paradygma: collection of articles DRIDU NADU*, pp. 132—143.

17. Klymenko, I. V, Akimov, O.O. and Afonin, E. A. (2016), *Suchasni modeli kompetencij derzhavnykh sluzhbovtziv* [Modern models of civil servants' competences], *Centr uchbovoyi literatury, Kyiv, Ukraine.*

Стаття надійшла до редакції 13.02.2019 р.